

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám:

10/671-2/2014

Érkezett:

2014 APR 22.

Melléklet:

1 db

2-1

Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága

részére

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

Tárgy: Indoklás kiegészítés**Ügyszám: IV.671/2014.****Tisztelt Alkotmánybíróság!**

A 2014. március 14. napján benyújtott alkotmányjogi panaszom I. pontjában előadott indoklást az alábbiakkal egészítem ki, mivel a tettazonosság bizonyítására az eredeti kérelmemben ezt az indokolást még nem hiánytalanul és nem kellő részletességgel adtam elő a tényeket.

Az elsőfokon eljárt [REDACTED] szám alatt hozott elsőfokú ítélet 300-301. oldalán bírálta el a két eljárás tettazonossága miatti kifogásokat. Az elsőfokú bíróság álláspontom szerint megalapozatlan, téves következtetésre jutott.

A 300. oldal utolsó bekezdésében az elsőfokú bíróság így érvel:

„Itt a megalapozott gyanú tárgya az volt, hogy az 1995. március 22. és 1995. május 15. között alkalmazott konstrukció keretében a befektetők az üzletrészüket megvételére fordított pénzeszég meghatározott hányadát jogosulatlanul írták le adókedvezményként az adójukból.”

Amennyiben valóban ez a cselekmény lett volna a nyomozás tárgya, akkor a nyomozó hatóság nem a Btk. 318. §-ba ütköző csalással, hanem a 310.§-ba ütköző költségvetési csalás bűncselekménnyel kapcsolatban vagy bűnsegédként, vagy felbújtóként gyanúsított volna meg.

Az adókedvezmény ugyanis a szövetkezeti tagokat jogosította fel a személyi jövedelemadó 30%-ának a visszaigénylésére, és a valóságban ők is igényelték azt vissza a Szövetkezet által kiadott igazolás felhasználásával. Elkövetőként tehát kizárólag a tagság jöhetett volna szóba. Erre azonban egyetlen esetben sem került sor.

Ezzel szemben a nyomozó hatóság vizsgálatának fő iránya arra a kérdésre kereste a választ a tanúként kihallgatott kb. 170 befektető tag esetében, hogy a Szövetkezet közölt-e velük megtévesztő információt és visszakapták-e a pénzüket. Az adóteher enyhítésével kapcsolatban csupán mellékesen jegyezte meg, az ügyészi határozat, hogy az sem alapozza meg a jogtalan haszonszerzési célzatot.

Kissé lejjebb ezzel kapcsolatban a Főügyészség szükségesnek tartotta rögzíteni, hogy az Adóhivatal évekkel a csalás miatt 1999. októberben tett feljelentése előtt, 1996. április 1-jén a Pénzügyminisztérium részére adott „tájékoztatójában kifejtette, hogy a [REDACTED] által kínált befektetési lehetőség adózás szempontjából nem kifogásolható.”

A határozat szerint a nyomozóhatóság alaposan, több szakértő bevonásával kivizsgálta a Szövetkezet üzletrésztőke képzésének gyakorlatát, amely pedig a „nemlétező üzletéreszek”

eladása miatt keltette a csalás gyanúját, ám végül az ügyész nem tartotta megalapozottnak és megszüntette a nyomozást.

A jelen alkotmányjogi panasz I. pontja tekintetében az előző eljárás vizsgálatának nem az eredménye, hanem annak **ténye és valódi tárgya** a releváns. Az 1999. október 19-én velem közölt, a Btk. 318.§-ba ütköző csalás gyanúsítás elkövetési magatartását leíró szöveg valójában a Btk. 310.§-ba ütköző adócsalás gyanújára alkalmas tényállás leírás. A nyomozó hatóság azonban nem a leírt tényállásnak, hanem a Btk. 318.§ szerinti csalásnak megfelelő irányban folytatott nyomozást, hajtott végre számos nyomozati cselekményt.

Ahogy a hatóságoknak sem az adott beadvány megnevezése, hanem annak tényleges tartalma szerint kell elbírálni egy beadványt, úgy a velem 1999. október 19-én közölt csalás gyanúsítást sem annak megnevezése, vagy a közölt magatartás szerint, hanem a nyomozóhatóság tényleges vizsgálatának tartalma szerint kell értékelni, ami a valóságban a tagok sérelmére elkövetett csalás gyanúja volt.

A határozat egy szóval sem említi, hogy a nyomozó hatóság az Adóhivatallal, vagy adókedvezmény jogellenes igénybevitelével kapcsolatosan nyomozást folytatott volna. Ilyen okirati bizonyítékot a nyomozati iratok között sem lehetett fellelni.

Összegezve megállapítható, hogy mindkét nyomozás során egyaránt nagyon sok tanút hallgattak ki (kb. 170 fő ill. kb. 140 fő). Továbbá a nyomozóhatóság mindkét nyomozás során ugyanazon kérdéseket tette fel a tanúknak. Azt, hogy tagjai voltak-e a Szövetkezetnek, mennyi pénzt fizettek be a szövetkezetbe, visszakapták-e pénzüket, az ígért kamatot, hozamot.

Az eredmény mindkét nyomozás során azonos volt. Ezt a 4. mellékletként benyújtott Nf.2720/1997/53. számú Főügyészégi határozat 3, 6, 7, 14, 20 oldalán olvasható megállapítások igazolják.

A **II. (és III.)** pontban előadott kérelem indoklására csatolt 8. mellékletet a jelen beadványhoz csatolt részletes indoklással egészítem ki.

A szöveges indoklás I. II. és III. pont esetében azzal egészítem ki, hogy amennyiben a törvény normaszövege kijelentő módot alkalmaz – mint a 2004. júniusában hatályos Btk. 190.§ (1) bek. és a 191.§ (1) bek.i) pontjában is – az az érintettre nézve kötelezettséget ír elő.

Az ügyben felülvizsgálati eljárás nincs folyamatban a Kúria előtt és perújítást sem kezdeményeztünk.

Márianosztra, 2014. április 15.

Tis

I.

A kétéves nyomozási határidővel kapcsolatos álláspontom részletes indokolása

A törvényalkotó a **Be. 190.§ (1) bekezdés i)** pontjának 2006. július 1-jén hatályba lépett módosítása kapcsán minden kétséget kizáróan kinyilatkozta, hogy az ügyész a 2006. június 16. napjának megfelelő esetben – amennyiben legkésőbb ezen a napon nem emelt vádat – kizárólag azt teheti, hogy e napot megelőzően, kellő időben elkészíti a nyomozást megszüntető határozatot. A határozatot kizárólag a Be. 176. § (2) bek. második mondatával és azzal összefüggésben a Be. 190.§ (1) bekezdés i) pontjával és annak a ténynek a közlésével indokolja, hogy a kétéves határidő vádemelés nélkül eltelt.

Ilyen élethelyzetre írta az Alkotmánybíróság a 62/2006.(XI.23.) AB Határozat indokolásának III. részének B.2.1. pontjának utolsó mondatában, hogy az ilyen mulasztásnak

*„nincs büntető eljárási jogi következménye, azaz nincs jogvesztő, vagy a megkésett eljárási cselekményt érvénytelenítő hatása, sőt a mulasztó hatóság **köteles** a szükséges eljárási cselekményt **mielőbb pótolni.**”*

Jelen esetben a 2006. június 16-án esedékes nyomozást megszüntető határozatot az ügyész köteles pótolni, mert a törvény erre a napra a megszüntető határozatot előírja, de vádemelési kötelezettséget nem ír elő.

Az ügyész a törvényben előírt határozat meghozatalának elmulasztása – tehát hivatali kötelezettségének megszegése – nyilvánvalóan nem jár azzal a jogkövetkezéssel, hogy a nyomozás határideje „határozatlanná” válik, azaz a nyomozás zavartalanul folyhat tovább. A megszüntető határozat hiánya tehát kizárólag hivatali mulasztás. Az ilyen hivatali mulasztás nem hat vissza arra az eljárásra, amelyet formálisan ezzel a határozattal kellett volna megszüntetnek nyilvánítani. A hivatali mulasztásnak tehát negatív jogkövetkezése kizárólag a mulasztó hatóságra, illetve a mulasztást elkövető személyre nézve keletkezhet, a jelen esetben keletkezett.

A 2006. június 16. napján hatályos törvényi rendelkezéssel szembeszegülő Fővárosi Főügyészség, konkrétan a [REDACTED] számmal jelzett eljárásban érdemben eljáró ügyészek – a rendelkezésre álló okiratokra alapozott véleményem szerint – tudatosan és **szándékosan mulasztották el a Be. 159.§ (4) bekezdés a) pontjában és a Be. 190.§ (1) bekezdés i) pontjában** előírt törvényi kötelezettségük teljesítését. Ezen hatósági személyek jogellenes mulasztásának **szándékosságát** például az a tény **bizonyítja**, hogy a kifejezett törvényi tiltás ellenére **2006. augusztus 3. napján** úgynevezett „vádiratot” terjesztettek a Fővárosi Bíróság elé, **a törvény erejénél fogva 2006. június 16. napján megszünt** nyomozás tárgyában. Másrészt ezen jogellenesen előterjesztett „vádiratban” az ügyész az arra vonatkozó törvényi felhatalmazás hiányában – azaz szintén többszörösen jogellenesen – „indítványozta” a zár alá vétel fenntartását az arra a törvény által fel nem jogosított bíróság felé. Ezen tények kizárják annak lehetőségét, hogy a nevezett ügyészek cselekményüket „**a jogszabály téves értelmezése**” miatt követték volna el. Cselekményük nyilvánvalóan „**tudatos**” cselekmények.

Álláspontom szerint a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjogomat sértette meg súlyosan a Fővárosi Főügyészség a Be. – 2006. június 16. napján hatályos – 190. § 1. bek. i) pontjában előírt, a nyomozás megszüntetését kimondó automatikus határozathozatali kötelezettségének elmulasztásával.

*

Amiatt, hogy az ügyész **szándékos joghátrány okozási céllal elmulasztotta teljesíteni a Be. 190.§ (1) bek. i) pontjában számára előírt határozathozatali kötelezettségét**, már a bírósági szakasz kezdetétől **több esetben éltem indítvánnyal és kifogással**, amelyben felhívtam az eljáró bíróság figyelmét a ügyész törvénysértő magatartására, és **kértem az eljárás azonnali megszüntetését**.

A Fővárosi Bíróság előtt [REDACTED] szám alatt indult eljárás 2007. január 15-én tartott tárgyalásán védőm is indítványozta az eljárás megszüntetését az ügyész mulasztására hivatkozva. Indítványozta, hogy az eljáró bíróság forduljon az Alkotmánybírósághoz a vitás jogkérs tisztázása érdekében. A Bíróság azonban védőm indítványát elutasította azzal, hogy az nem alapos.

Az indoklásban a Bíróság, miután megállapította, hogy a gyanúsítás napjától, 2004. június 16-tól valóban eltelt vádemelés nélkül két év, ezzel elérkezett az az időpont, amikor már nem lehetett tovább meghosszabbítani a nyomozás időtartamát. Végül azt állapította meg, hogy „*a nyomozó hatóság a nyomozásnak a Be. 176. § (2) bek-ben foglalt határidejét nem lépte túl.*” Ebben nincs is vita, mivel a védelem sem a nyomozó hatóság lassú nyomozási munkáját kritizálta indítványában.

Az ügyész és a bíróság „tévesen” értelmezi a Be. 176. § (2) bek. rendelkezését, amikor a „nyomozási határidő” helyett a BRFK nyomozási munkáját emlegeti.

A Be. 190.§ (1) bek. rendelkezése ugyanis nem a nyomozó hatóság számára tartalmaz rendelkezést a nyomozási tevékenységre vonatkozóan, hanem az ügyész számára a kétéves nyomozási határidő „eredménytelen”, azaz „vádemelés nélküli” lejárata esetére.

Ezek után a bíróság álláspontját sajátosan az 1998. évi XIX tv. formalitásával, technikai jellegével, a törvény „szerkezetével” indokolja. A bíróság az ügyész nyilvánvaló mulasztását a Be. azon sajátosságával véli jogszerűnek, hogy az eljárási törvény második (II.) részében amely a nyomozás folyamatával és az azt lezáró „ügyészi revízióval”, azaz együtt a büntetőeljárás „**vádemelés előtti**” egységes főszakaszát tovább tagolva, kettő fejezetben mutatja be. A bíróság szerint abból a törvényi szövegszerkesztési sajátosságból, hogy a II. rész IX. fejezetében tárgyalja a nyomozóhatóság feladatait, míg a X. fejezetében az „**ügyészi revíziót**”, egyenesen következik, hogy a büntető eljárás első fő szakasza két önálló eljárási szakaszra különül el. Az önálló „nyomozási szakaszra”, és az ugyancsak önálló „vádemelési szakaszra”. Azaz a bíróság ezzel az indoklással a törvény érdemben nem releváns technikai sajátosságának érdemi, a terhelt emberi méltóságát és alkotmányos alapjogát is felülíró, sértő jelentőséget tulajdonít.

A bíróság az alábbiak szerint foglalta össze téves (hamis) álláspontját:

„A bíróság szerint a Be. szerkezetéből egyenesen következik, hogy a büntető eljárásnak a bírósági szakaszt megelőző része két szakaszból áll, a nyomozásból – IX. fejezet – és a vádemelésből –X. fejezet -. A vádemelés szakasza tehát nem minősül nyomozásnak. Mindebből az következik, hogy a jelen ügyben az említett határidőn belül elvégezte a nyomozó hatóság a nyomozást.”

A bíróság álláspontjának az a „szépséghibája”, hogy nem ez a kérdés lényege. Védőm nem a nyomozó hatóság munkáját kritizálta indítványában, hanem **az ügyész mulasztását**, mivel a nyomozás kétéves végső határidejében, 2006. június 16-án – annak ellenére, hogy a kétéves nyomozási „**időközben**” **nem emelt ellenem vádat** – nem hajtotta végre (lényegében szándékosan megtagadta) a Be. 190. § (1). bek. i) pontjában számára kógens szabályként előírt határozathozatali kötelezettségét.

A [REDACTED] szám alatt folyt bírósági eljárás 2010. január 8-án marasztaló ítélettel végződött.

Az ítélet ellen a vád és a védelem egyaránt fellebbezett, amelynek eredményeként a Fővárosi Ítéltábla 2010. december 16-án hozott végzésével hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet, és a fővárosi bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

A [REDACTED] szám alatt indult a megismételt elsőfokú tárgyalás.

A 2011. szeptember 7-én tartott tárgyaláson indítványt tettem az eljárás megszüntetésére az ismert indoklással. A Bíróság az indítványt nyomban elutasította, lényegében azonos indokolással, mint az a [REDACTED] számú eljárásban történt. A 2011. szeptember 7-én kelt elutasító végzés csupán annyiban tért el az előzőtől, hogy az már megjelölte a Be. szerkezetére hivatkozó, sajátos indoklás forrását, azaz a Fővárosi Ítéltábla, egy korábbi, más ügyben hozott esetei döntését (Bnyf.704/2004.sz.) amely BH.2004.402 megnevezés alatt vált a jogirodalom részévé. Másrészt a bíróság ezúttal egy számomra akkor, és még sokáig ismeretlen és elérhetetlen irományra, a Legfőbb Ügyészség 263. sz. „emlékeztetőjére” is hivatkozott, mint az ügyész mulasztását véleménye szerint mentő körülményre.

A Legfőbb Ügyészség belső használatra szánt emlékeztetőjét a Magyar Közlönyben nem teszik közzé, mivel az nem jogszabály. Tartalmát így nem ismerhetem, arról nem tudok véleményt alkotni. Ez a körülmény azonban eleve megkérdőjelezi a bíróság ezen eljárásának tisztességét. A Legfőbb Ügyész valóban ezt írta az ügyészeknek szánt emlékeztetőjében.

Az is kétségtelen tény, hogy mind az ügyészség, mind az említett két bíróság rendkívül tekintélyes szervek és főleg a bíróságok szavát „szentírásnak” tekinti szinte minden jogalkalmazó.

Ezen súlyos körülményekre tekintettel szükségesnek tartom, hogy a tisztelt Bíróság elé tárjam a kérelmem tárgyában feltárt eltérő jogirodalmi szakmai, azaz jogi álláspontokat, amelyek nem különben rendkívül tekintélyes személyektől és szervektől származnak.

Elsőként természetesen magát a jogalkotót, az egyes törvényi rendelkezésekhez írt magyarázatokat kommentárokat, valamint a miniszteri indokolásokat kell említeni. Nyilvánvaló, hogy az egyes rendelkezések értelmezésére elsősorban a rendelkezés megalkotóját, a rendelkezéssel közvetíteni kívánt jogalkotói szándék kifejtését illetve az eljárási törvény más, a nyomozási és a bírósági szakra vonatkozó rendelkezéseit, vagy pl. a kényszerintézkedéseknek a nyomozási határidővel kapcsolatos viszonyát kell említeni. De nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy pl. mit oktatnak a jogi egyetemeken a hallgatóknak az abszolút nyomozási határidővel kapcsolatosan.

1. A büntetőeljárás két fő szakaszát, illetve a terhelt megnevezésének változását kell elsőként megemlíteni.

1.1. A **Be. 43.§(1) bek.** szerint „*terhelt az, akivel szemben büntető eljárást folytatnak. A terhelt a nyomozás során gyanúsított, a bírósági eljárásban vádlott.*”

1.2. A **Be. 28.§(3) bek-e** szintén egységes eljárási szakaszként értelmezi a gyanúsítással induló és a vádemeléssel záruló büntető eljárási időszakot: „*Az ügyész a vádemelés feltételeinek megállapítása végett nyomozást végeztet vagy nyomoz.*” A (7) bek. szerint „*az ügyész az e törvényben meghatározott feltételek esetén vádat emel.*” Az ilyen, törvényben meghatározott feltétel az arra nyitva álló időtartam, azaz a le nem járt kétéves határidő is.

- 1.3. A nyomozás kétéves határidejének kiemelkedő jelentőségét bizonyítja a **Be. 136.§(2)** bek. rendelkezése az előzetes letartóztatás „megszűnéséről” is:

*„Az előzetes letartóztatás megszűnik, ha a tartama meghosszabbítás nélkül lejárt...nyomozást megszüntették, annak határideje – ideértve a **176.§(2) bek-nek második mondatában szabályozott esetet is** – meghosszabbítás nélkül lejárt.”*

Mivel kényszerintézkedést, így előzetes letartóztatást is kizárólag érvényes határidő, azaz időtartam alatt folytatott nyomozás alatt lehetséges elrendelni, magától értetődik, hogy a kétéves abszolút határidő lejártá után a törvény tiltása miatt meg nem hosszabbítható nyomozási időtartamán túl az előzetes letartóztatás is automatikusan megszűnik, amint lejár a kétéves határidő.

A Be. 137.§(8) bek. szerint

*„A lakhelyelhagyási tilalom megszűnik, ha tartama – annak meghosszabbítása nélkül lejárt, a nyomozást megszüntették, annak határideje – ideértve a **176.§ (2) bek. második mondatában szabályozott esetet is** – meghosszabbítás nélkül lejárt...”*

A Be. itt idézett rendelkezései minden esetben kifejezetten az abszolút határidő lejárátat említi a kényszerintézkedések megszűnése, megszüntetése kapcsán. Természetesen egy szót sem ejtett sem a nyomozó hatóság munkájának pillanatnyi állásáról, sem az iratismertetésről, sem az iratok ügyészhez való továbbításáról. Nyilvánvalóan azért, mert ezen önkényesen kiválasztott és hivatkozott események a jelen kérelemben említett ügy szempontjából teljesen lényegtelenek, irrelevánsak.

- 1.4. A nyomozás, mint az alapos gyanú közlésétől a vádemelésig tartó egységes eljárási szakasz jogalkotói értelmezését bizonyítják a **Be. 207.§** bekezdéseiben írt rendelkezései, amelyek hat esetben használják az „**a vádirat benyújtása előtt**” kifejezést, mint az egységes, a vádirat benyújtásával, más szóval a vádemeléssel lezáruló nyomozási szakaszt, amikor a „nyomozási bíró” jogosult dönteni. A **Be. 207.§**, de a további szakaszok sem említi soha külön az úgynevezett, de a valóságban soha sem létező „vádemelési szakaszt”.

- 1.5. A jogalkotó itt idézett és – a kérelem terjedelmének parttalanná tétele elkerülése miatt – nem idézett „direkt” szándéknyilvánításain túl számos indokolásában, magyarázatában, illetve kommentárjában is egyértelműen kifejti és megerősíti, hogy a büntető eljárás második „a bírósági” eljárását megelőző szakaszt a nyomozást, a büntető eljárás egységes első fő szakaszaként értelmezi, amely értelem szerűen az alapos vád közlésével indul, és a **Be. 216. és 217.szakaszában** tárgyalt ügyészi cselekményekkel zárul. Kivéve, ha azt megelőzően bekövetkezik a **Be. 176.§ (2) bek. második mondatában szabályozott eset**, azaz lejár a legfőbb ügyészség által adható legvégső nyomozási határidő is.

A 2 éves abszolút (feltétlen) nyomozási határidőre (amely többé már nem hosszabbítható meg) vonatkozóan is rögzíti a jogalkotó a **Be. 64. §-hoz** fűzött kommentárjában az alábbiakat:

*„Határidőn azon időtartam értendő, amely valamely eljárási cselekmény elvégzéséhez rendelkezésre áll. Ez alatt **kell, vagy lehet** az eljárási cselekményt elvégezni. **A határidőnek három szempontból van jelentősége: egyrészt garanciális eljárási biztosíték jellegűek, másrészt az eltelésükhöz bizonyos jogkövetkezmények fűződnek. Ezen kívül gazdaságossági érdekeket is szolgálnak, az ügyek elhúzódásának megakadályozását célozzák. (...) A határidő tartamát a törvény állapítja meg.”***

„A beadványokat a határidő utolsó napján a hivatali munkaidő alatt, vagy ezt követően éjjelig postán is fel lehet adni, míg a hatóság előtt teljesítendő eljárás cselekménynek a hivatalos munkaidő alatt lehet csak eleget tenni.”

Ez a határidő szabály értelemszerűen az ügyészre és a vádiratra is vonatkozik.

„A törvényi határidők garanciális jellegűek, amelyek elmulasztása illetve túllépése különböző jogkövetkezéssel jár.”

„A hatóságok által az eljárásban résztvevők részére megállapított határidők bizonyos esetekben (...) meghosszabbíthatóak.”

A nyomozás 2 éves határideje minden kétséget kizáróan törvényi garanciális határidő, amelynek elmulasztása súlyos jogkövetkezményekkel jár.

A Be. 75. § (1) bekezdéséhez fűzött magyarázatában írta a jogalkotó:

„A váddal való rendelkezésből fakadó eljárás feladatok teljesítése vagy elmulasztása kizárólag a vádló (rendszerint a közvádló, az ügyész) hivatásbeli felelőssége.

Az állami büntető igény érvényesítése az ügyész alkotmányos kötelezettsége és ennek szakmai, hivatásbeli mulasztásból eredő elenyészésének kockázatát is az ügyész viseli.

A kockázat csökkentéséhez fűződő érdek semmiképp nem lehet erősebb, mint a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesítése.”

A Be. 176. § (2) bek. második mondatában megszabott határidő (azaz időtartam) lejártá semmiben sem különbözik a büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. tv. (Btk.) 33.§ (1) bek-ben szabályozott elévülés fogalom tartalmától. Mindkét jogszabályi szöveg azonos abban, hogy egy bizonyos időtartam (időköz) elteléséhez fűz jogvesztő jogkövetkezményt. Mindkét törvényi rendelkezés jogvesztő jogkövetkezményt rendel az idő múlásához, illetve egy előre meghatározott időtartam (időköz) elteléséhez. Így a Be. 176. § (2) bek. második mondatában leírt eset a Btk. 33. § (1) bek-ben értelmezett elévülésnek minősül. Ezen törvényi azonosság miatt szó szerint lehet alkalmazni az Alkotmánybíróság ABH 1992-ben hozott határozatában írtakat.

Az Alkotmánybíróság ABH 1992. 77., 88. és 89. számú és más határozatai, valamint az Alkotmányhoz fűzött jogalkotói kommentár szerint:

„**Sem a büntetőpolitika változása, sem az eljáró hatóságok mulasztása, vagy hibája nem eshet az elkövető terhére.**”

„**Ha tehát az elévülés beállt, az elkövetőnek alanyi joga keletkezik arra, hogy ne lehessen megbüntetni. Ez az alanyi jog annak következtében nyílik meg, hogy a másik oldalon az állam büntető igénye megszűnt, ha eredménytelenül telt le az az idő, amelyet a törvényben büntető hatalmának gyakorlására, az elkövető üldözésére és megbüntetésére magának szabott. (...) Ahogy az ártatlanság vélelme nemcsak az ártatlant védi, úgy az elévülés is attól függetlenül megszünteti a büntethetőséget, hogy miért nem üldözték a bűnöst, az állam mulasztása nem eshet az ő terhére.**”

„**Az állam büntető hatalmának korlátozott voltát az alkotmányos büntetőjog garanciái adják meg. Ezt az Alkotmánybíróság a jogállamiságtól elválaszthatatlan értéknek tekinti (...) függetlenül attól, hogy tételes alkotmányi rögzítést nyertek-e vagy sem.**”

„**Az alkotmányos büntetőjog garanciái tehát abszolút jogokat, tilalmakat fogalmaznak meg.**”

„Az Alkotmánybíróság több döntésében hangsúlyozta, hogy a jogállamisággal nem ellentétes, sőt, a jobbiztonságot szolgálja, ha a törvényhozás az alanyi jogok bíróság előtti érvényesíthetőségét időkorlátokhoz köti.”

A jogi garanciák tehát a terhelt alapvető eljárási jogait óvják. A jogi garanciák megtartása jogi eszközökkel kikényszeríthetők. Ilyen jogi eszközökkel kikényszeríthető alkotmányos jogi garancia a 2 éves, meghosszabbíthatatlan nyomozási határidő is.

A **Be. 176. § (2) bekezdéséhez** a jogalkotó a következő lényeges magyarázatot fűzte:

„Garanciális rendelkezést tartalmaz a **Be. 176. § (2) bekezdésének második mondata**. E szerint a meghatározott személy – terhelt – tehát nem ismeretlen tettes ellen folyó büntetőeljárásban a nyomozás az eljárás megindításától számított legfeljebb kettő évig terjedhet.

Amennyiben a hivatkozott fenti határidők elteltek, úgy a **Be. 190. § (1) bekezdés i) pontja alapján az ügyésznek a nyomozást határozattal meg kell szüntetni.**” (2006-ban hatályos **Be. 190. §(1) bekezdés i) pontja** szerint)

A **Be. 193. § (7) bekezdéséhez** írt jogalkotói magyarázatban az iratismertetésre vonatkozóan az alábbi magyarázat olvasható:

„Iratismertetés hiányában minderre már csak a nyomozás befejezése után, bírói szakban nyilvánható mód, ami értelemszerűen az eljárás hátráltatásával jár.”

A jogalkotónak tehát magától értetődő dolog, hogy a „nyomozás befejezése után” nincs külön „vádemelési szakasz”, vélhetően soha nem is hallott ilyenről, hiszen automatikusan a „bírói szakban” látja az eljárásnak a nyomozási szakaszt követő új szakaszát.

Az előbbi tényt igazolja a jogalkotónak a **Be. 70/A §-hoz** fűzött magyarázata is, ahol az alábbi mondatot írta le:

„... a vádirat közlése (**Be. 263. §**) alapján a terhelt (...) arról értesül, hogy a büntetőeljárás új szakaszba lépett.”

Tény, hogy ilyen, vagy hasonló, így érthető magyarázatot az iratismertetéssel, vagy az iratok felküldésével kapcsolatban sehol sem írt le a jogalkotó.

A melléklethez kigyűjtöttem a 2006. június 16-án hatályos eljárási törvény azon szakaszait, illetve bekezdéseit, amelyek alapvető szakaszhatárként – mérőföldkőként – említi a vádemelés pillanatát. Összesen 49 alkalommal fordult elő!

Ugyancsak szervesen illeszkednek a **Be.** nyomozással és vádemeléssel kapcsolatos rendelkezéseire az azok végrehajtási jogszabályainak tekinthető, az ügyészségről és a rendőrségről szóló törvények és rendeletek, amelyek például kifejezetten rendelkeznek arról, hogy a nyomozó hatóságok a nyomozási eljárási cselekményeket – pl. a határidő megállapítására, hosszabbítására vonatkozó indítványait – olyan határidőben kötelesek teljesíteni, hogy a fő eljárási határidők közé szorított feladatok teljesítése feltétlenül lehetséges legyen az eljárási határidő lejárta előtt. Ez a követelmény természetesen fokozottan vonatkozik az olyan „abszolút”, azaz többé már nem meghosszabbítható határidőre, mint a nyomozás 2 éves garanciális határideje.

A **23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet** a **Be. 176. §-hoz** írt **109. § (1) és (2) bekezdése** – a nyomozás legvégső – garanciális – határidejére fokozottan és szigorúbban érvényes módon – rögzíti az alábbi rendelkezéseket:

„(1) A nyomozó szerv vezetője a nyomozás határidejének lejártá előtt olyan időpontban köteles a nyomozás teljesítését ellenőrizni, hogy elegendő időtartam álljon rendelkezésre a még szükséges nyomozási cselekmények elvégzésére.

(2) Ha a nyomozás határidejének meghosszabbítása indokolt, a nyomozó szervnek olyan időpontban kell előterjesztést tennie a határidő meghosszabbítására, hogy az előterjesztés a nyomozásról rendelkező ügyészhez a nyomozás határidejének lejártá előtt legalább tíz – ha a hosszabbításra a felettes ügyész jogosult tizenöt – nappal megérkezzen.”

Az idézett rendelkezések ugyan nem említik azt az esetet, amikor a vádemelési szándék és a nyomozás 2 éves határideje találkozik, de az ilyen szempontból kevésbé érzékeny időpontokra vonatkozóan az „...előtt olyan időpontban köteles”, illetve „a nyomozás határidejének lejártá előtt tíz .....tizenöt nappal megérkezzen” rendelkezések kellő eligazítást adnak mind a nyomozó hatóság, mind az ügyész számára.

Különösen így kell lennie annak tudatában, hogy a második év végéhez közeledve „abszolút” jogvesztő, garanciális erejű határidő közeleg. Tehát ha nem igyekszik az ügyész, elszáll a vádemelés esélye.

Ilyen esetben különös gondossággal köteles eljárni a nyomozó hatóság, de még nála is gondosabban kell eljárnia az őt fokozottan – havi rendszerességgel – felügyelő, ellenőrző ügyésznek!

Erre a fokozott felelősségre már a 115. § (2) bekezdésében kötelezően előírt nyomozási terv elkészítésénél – és időnként szükségessé váló (5) bekezdés szerinti aktualizálásánál – köteles gondoskodni a nyomozó hatóság és az ilyen ügyekben a nyomozás fokozott felügyeletét ellátó ügyész is. (Egyébként mi más miatt lenne szükség az ügyész fokozott felügyeletére?) Különös tekintettel kell figyelemmel lenniük a (4) bekezdés c) pontjára (milyen határidőre kell végrehajtani). A 137. § (1) bekezdése ismételtlen emlékezteti a nyomozó hatóságot és az ügyészt a jogvesztő erejű abszolút határidőre a következő szavakkal:

„A nyomozás elvégzése után (...) olyan időpontban kell dönteni, hogy a szükséges nyomozási cselekmény a nyomozás teljesítésére rendelkezésre álló határidőben elvégezhető legyen.”

Beleértve ebbe az ügyészi revízió és a „vádemelés” eljárási cselekményét is.

Tehát addig kell cselekedni, amíg van „gyanúsított”, van „terhelt”, azaz ameddig van, létezik a büntetőeljárás. Az abszolút jogvesztő határidő lejártával ezek egyike sem létezik már!

A 11/2003. (Ük.7.) LÜ utasítás több szakaszában utasítja az ügyészt és a nyomozó hatóságot a Be. határidőkre vonatkozó rendelkezéseinek pontos betartására.

A 21. § (3) bekezdés – az előzetes letartóztatásra vonatkozóan – általános érvénnyel, tehát a hasonló más garanciális jellegű esetekre is vonatkozó érvénnyel utasítja az ügyészt arra, hogy az:

„...indítványt olyan időpontban kell benyújtani, hogy a bíróság a döntést az őrizet hetvenkettedik órájának lejártáig meghozhassa.”

Teljesen nyilvánvaló és köztudott, hogy az őrizet hetvenkét órás határidő-szabálya egy alkotmányos alapjogot biztosító törvényi rendelkezés.

Ugyanilyen nyilvánvaló és köztudott – így semmi kétség nem férhet hozzá – hogy a „gyanúsított” mint meghatározott személy ellen folytatott nyomozás 2 éves abszolút határideje az őrizethez hasonlóan alkotmányos alapjogot biztosító garanciális törvényi rendelkezés.

A határidőre vonatkozóan a 21. § (5) bekezdésében a következő rendelkezés utasítja az ügyészt:

„Ha annak meghosszabbítása szükséges, a hivatalból érkezett, vagy a nyomozó hatóság (...) határidejének lejárta előtt tíz nappal érkezett előterjesztésére.”

Tehát a Legfőbb Ügyész kellő megfontoltsággal felkészült arra, hogy a - különösen az abszolút – határidő lejárta előtt kellő időben megtörténhessen minden szükséges intézkedés, eljárási cselekmény.

A 40. § (2) bekezdésében a Legfőbb Ügyész közvetlenül a nyomozás határidejére vonatkozóan külön is indokoltnak tartotta felhívni az érintett hatósági személyek figyelmét a határidők pontos betartásához szükséges, helyes eljárásra:

„Ha a nyomozás határidejének meghosszabbítása szükséges, a nyomozó szerv vezetője a határidő lejárta előtt tíz nappal érkezett – a cselekmény tényállását, minősítését, a beszerzett bizonyítékokat, a meghosszabbítani kért határidőt, a tervezett eljárási cselekményeket tényszerűen tartalmazó, teljesítésük addigi elmaradásának okát is megjelölő – előterjesztésére, az ügyész a határidőt meghosszabbítja, vagy azt véleményes jelentésével a felettes ügyészhez felterjeszti. Ha az előterjesztés indokolatlan, a nyomozás határidejét nem hosszabbítja meg.”

Természetesen, ha az eljárás abszolút, azaz meghosszabbíthatatlan határidőbe ütközött, mindegyik már nincs lehetőség! Ekkor – például a 2006. június 16-án hatályos – Be. 190.§ (1) bekezdés i) pontjának rendelkezése szerint az ügyész köteles volt az eljárást határozattal megszüntetni.

[Redacted] könyv
329. oldalán a nyomozás határidejére vonatkozó tananyag szövege szerint

„Ha azonban a nyomozásnak van gyanúsítottja, ellene a nyomozás legfeljebb két évig tarthat. Két év után vagy vádat kell emelni, vagy meg kell szüntetni a nyomozást.”

Ennél is határozottabban fogalmazott maga a törvény, mert a 2 éves abszolút határidő leteltének napját követően kizárólag egy kötelezettséget írt elő az ügyésznek:

„az ügyész a nyomozást határozattal megszünteti.”

Ez valóban egyenes, külön „értelmezést” nem tűrő törvényi rendelkezés! **Nincs de, nincs ha, nincs mérlegelés, csak „kell” van!**

A 70. § (6) bekezdésében a kétéves abszolút nyomozási határidőhöz hasonlóan garanciális határidőnek számító fogvatartási határidőkre vonatkozóan utasítja az ügyészt a határidő mindenek feletti pontos betartására:

„... a vádiratot olyan időpontban kell benyújtani, hogy azok határidejének lejártáig (...) a bíróság a Be. (...) -ben megjelölt határidőket figyelembe véve az előkészítő ülést megtarthassa.”

Tehát a Legfőbb Ügyész rendkívül nagy hangsúlyt helyezett a büntetőeljárás során felmerülő garanciális – abszolút, feltétlen – határidők pontos megtartására azzal, hogy utasításában hangsúlyozottan gondoskodott az ilyen határidők előtt, kellő időben történő intézkedések végrehajtásának szabályozásáról. A Legfőbb Ügyész tehát – mint aki az abszolút, garanciális törvényi határidőket sérthetetlennek tekinti – egy szóval sem említi kivételként azt a jelen eljárásban megtörtént esetet, hogy a 2 éves abszolút nyomozási határidő előtti időtartamba nem számítana bele az ügyésznek a Be. 216. § és 217. §-ban előírt eljárási cselekményei, a vádirat elkészítésére a 216. § (1) bekezdésében előírt 30 napos időtartam, illetve annak esetleg

szükségessé váló meghosszabbított időtartama. Sőt, épp azok miatt, azokra figyelemmel utasította a Legfőbb Ügyész az ügyészt az általa felügyelt nyomozás során, a „kellő” idővel előtte „érkezett” előterjesztés elkészítésére. Tehát az ügyész köteles – megfelelő felügyeleti és irányító tevékenységgel, eseti utasításokkal – gondoskodni az iratismertetés kellő időben történő megtartásáról.

Király Tibor: Büntetőeljárás jog 349. oldal 1. bek.

*„A 190.§ (1) bek. i) pontja eljárési akadály nyilvánítja az időmúlást, nevezetesen ha a meghatározott személy ellen folyó nyomozás megindításától számított két év **sikertelenül** eltelt.*

*A törvény e szabálya a nyomozóhatóság elé **jogvesztő** határidőt állít.*

Ennek jogpolitikai célja egyfelől az, hogy a nyomozó hatóságot az eljárás hatékony és lehetőleg gyors lefolytatására serkentse, másfelől, hogy a gyanúsított bizonytalan, függő helyzetének véget vessen.”

„Ha a nyomozásnak van gyanúsítottja, eleve a nyomozás legfeljebb két évig tarthat.

Két év után vagy vádat kell emelni, vagy meg kell szüntetni a nyomozást.”

Itt a „sikertelenül” = eredménytelenül = vádemelés nélkül.

A jelen ügyben emelt vád kifejezetten „nem törvényes vád” az alábbi összefoglalás alapján is.

„Nem tekinthető törvényesnek a vád, ha az eljárásnak bármilyen természetű akadály van: akár büntetőjogi, akár büntető eljárásjogi....

*Az eljárás akadályai a 6. § (3) bekezdésében, valamint a nyomozás megszüntetésének okai között található, és ezek többsége **abszolút akadály, vagyis nem háríthatók el**. A törvény olyan általános követelményt, hogy a vád legyen törvényes és megalapozott, kifejezetten nem fogalmaz meg, a törvény más rendelkezéseiből – az eljárás megindítására, a vádiratra, a nyomozás, az eljárás megszüntetésére (...) vonatkozó rendelkezések alapján – azonban az említett követelmények világosan előtűnnek. A 373. § kimondja, hogy a fellebbezési eljárásban hatályon kívül kell helyezni az ítéletet »ha az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el«”*

A Be. 64.§ (1) bek-ben tárgyalt „határidő”, „időköz”, illetve „határnap” fogalmakat a tankönyv ezekkel a szavakkal magyarázza:

„A határidő időtartama két eljárás cselekmény vagy esemény között telik el. A törvény ... meghatározott eljárás cselekményekhez meghatározott hosszúságú időtartamot rendel, amely alatt egy másik eljárás cselekményt (cselekményeket) el kell, vagy el lehet végezni.”

*„Az időköz a törvény meghatározása szerint az az időtartam, amelynek két eljárás cselekmény között el kell telnie. **Időköznek számít az a két év is, amelynek eltelte után a nyomozást meg kell szüntetni, ha az meghatározott személy ellen folytatva eredménytelenül telt el.**”*

„A határnap az eljárás cselekmény elvégzésre meghatározott időpont.”

Ilyen a törvény (Be. 176. § (2)) által megnevezett, de az alapos gyanú közlésének napja által meghatározott határnap a kétéves határidő utolsó napja az ügyész számára, amennyiben a két év nyomozás vádemelés nélkül, azaz eredménytelenül telik el. **Az ügyész tehát jogérvényesen nem teheti meg, hogy ezen a határnapon ne hozza meg a nyomozást megszüntető határozatot.** A hivatkozott egyetemi tankönyv a vádemelésről így fogalmaz:

„ A vádemelés alapvető jelentősége abban áll, hogy egyfelől az ügyészi vádemelés zárja le a büntető eljárás első fő szakaszát, a nyomozást, másfelől pedig megnyitja a második fázisát, a hatósági eljárást. „

Tehát az egyetemi tankönyv is azt az álláspontot képviseli, miszerint a „vádemelés” nem egy önálló jelentőséggel bíró időtartam, folyamat, hanem csupán egy „pontoszerű” cselekmény vagy esemény, amely a nyomozási szakaszt és a bírósági eljárás szakaszát választja el. Ezt mondja ki a **Be. 217.§ (1) bek.** rendelkezése is:

„Az ügyész a vádiratnak bírósághoz való benyújtásával emel vádat. „

Vagyis azzal, amikor az ügyészség kézbesíti (postai úton vagy közvetlenül) a vádiratot a bíróság iratkezelő irodájába. Az egyetemi tankönyv – a Fővárosi Ítéltábla bírása által 2004-ben hozott eseti végzésével szemben – az iratoknak az ügyészhez érkezése és az esetleges vádemelés (vagy pl. a nyomozás megszüntetése) között eltelt időt **nem „vádemelési szakasz”, hanem „ügyészi revízió”** szavakkal írja le. A tankönyv írója egy szóval sem említi, hogy az ügyészi revízió, egy a nyomozás és a bírósági eljárás közé ékelődő, sajátos jelentőséggel (pl. alkotmányos garanciával rendelkező abszolút határidőt kitöltő erővel) bíró önálló büntetőeljárás „szak” lenne, amely a nyomozó hatóság eljárására szűkített „nyomozási szak” és a „bírósági szak” egyenlő értékű szakasza lenne.

Végül feltétlenül idéznem kell a Fővárosi Bíróság korábbi büntető kollégium vezetőjének, ■■■■■ szavait a kétéves határidő, illetve az ügyész kötelességével kapcsolatban:

■■■■■, a Fővárosi Bíróság Büntető Kollégiumának vezetője írta korábban – ez még jogszerű álláspont:

„A nyomozás határideje legfeljebb 2 év, ha ismert elkövetővel szemben folyik. Ha ez a határidő eltelt, további hosszabbításnak nincs helye, az ügyész **köteles a nyomozást megszüntetni.**”

„- A Be. 176. § (2) bekezdésében a nyomozás határidejét az elrendeléstől számított 2 évben jelöli meg és egy egyben az előzetes letartóztatás végső időpontját is jelöli, amennyiben nem kerül sor vádemelésre.”

Az én panaszbeadványomra válaszul írt 2006.Ei.X.B.150/4 sz. levélben – már saját álláspontját 180 fokkal visszafordítva törvényellenes érveléssel válaszolt –

„Kétségtelen tény, hogy a Be.176.§ (2) bekezdése alapján a nyomozás – ha meghatározott személy ellen folyik – a kihallgatástól számított két évig terjedhet...

Jelen esetben a törvény hatályba lépése után egy hónappal került sor a vádemelésre ügyészi döntés következtében.

A Be. 267.§-a sorolja fel azokat az eseteket, amelyekben a bíróság az eljárást megszünteti, és ezek között a nyomozás kétéves határidejének túllépése nem szerepel.”

A 2007.Ei.XV.A.18/13(2012.02.18-án kelt) levelében is:

„Az Ön ügyében megtörtént vád törvényességét nem érinti, hogy a vádemelés során a nyomozati eljárásra vagy a vádemelésre vonatkozó határidőt túllépése, vagy egyéb mulasztás történt.”

II.

A kétéves nyomozási határidő további szabályai

Törvényi rendelkezések, jogalkotói magyarázatok

Be. 64. § (1) bekezdés (A határidő fogalmát értelmező rendelkezése):

„Az egyes eljárási cselekmények teljesítésére nyitva álló időtartamot (határidő), illetve azt az időtartamot, amelynek két eljárási cselekmény között el kell telnie (időköz), a törvény határozza meg, és a határidőt a törvény alapján a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság állapítja meg.”

Miniszteri indokolás a Be. 64.§-hoz:

„Határidőn azon időtartam értendő, amely valamely eljárási cselekmény elvégzéséhez rendelkezésre áll. Ez alatt kell, vagy lehet az adott eljárási cselekményt elvégezni.

Az időközkhöz, annak elteltéhez is garanciális érdekek fűződnek.

A határidőknek három szempontból van jelentősége:

- egyrészt garanciális, eljárási biztosíték jellegűek,
- másrészt az eltelésükhöz bizonyos jogkövetkezmények fűződnek.
- Ezen kívül gazdaságossági érdekeket is szolgálnak, az ügyek elhúzódásának megakadályozását célozzák. „

Be. 176.§ (2) bekezdés

A nyomozási határidőről:

„Ha a nyomozás meghatározott személy ellen folyik, a meghosszabbítás legfeljebb a gyanúsítottnak a 179. § (1) bekezdése szerinti kihallgatásától számított két évig terjedhet.”

Általános indokolás a Be. 176.§ (2) bekezdéséhez:

„Ezzel a rendelkezéssel a törvény a nyomozások elhúzódását megakadályozó abszolút határidőt határoz meg.

A határidő lejártakor a nyomozás eredményétől függően vagy vádemelésre, vagy a nyomozás megszüntetésére kerül sor.”

190.§ (1) bekezdés i) pont (Az ügyész feltétel nélküli kötelezettségéről):

„Az ügyész a nyomozást határozattal megszünteti, ... i) ha a meghatározott személy ellen folyó nyomozás megindításától számított két év eltelt [176. § (2) bek.]”

Kommentár:

„Garanciális rendelkezést tartalmaz a Be. 176. § (2) bekezdésének második mondata. E szerint a meghatározott személy – terhelt -, tehát nem ismeretlen tettes ellen folyó büntetőeljárásban a nyomozás az eljárás megindításától számított legfeljebb kettő évig terjedhet. További meghosszabbításra már mód nincs. Amennyiben a hivatkozott két év eltelt, úgy a Be. 190. § (1) bekezdés i) pontja alapján az ügyésznek a nyomozást határozattal meg kell szüntetnie.”

A Be. 6.§ kommentárjából:

„A bírósági szakaszt meg kell, hogy előzze a nyomozati szakasz, amely lényegében kettős feladatkört lát el. Egyrészt előkészíti és megalapozza a bírósági eljárás eredményes lefolytatását, másrészt lehetőséget teremt azon ügyek kiszűrésére, amelyek esetében a büntetőjogi felelősségre vonás feltételei nem állapíthatók meg, illetve az kizárt, vagy szükségtelen.”

A 2006. évi LI. törvény indokolása

a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról

A 87. §-hoz

„A Be. 190. §-a (1) bekezdésének (2006. 06. 30-ig) hatályos i) pontja szerint, ha a meghatározott személy ellen folyó nyomozás megindításától számított két év eltelt, a nyomozást meg kell szüntetni. A törvény nem kíván változtatni a Be. 176. §-ának (2) bekezdése szerinti azon rendelkezésen, mely szerint a meghatározott személy ellen folyó nyomozás az első gyanúsítottkénti kihallgatástól számított két évig terjedhet, mert ez a szabály garanciális jelentőségű.

Mind az Alkotmány, mind a Magyar Köztársaság nemzetközi jogi kötelezettségei követelményként fogalmazzák meg „az ésszerű időn belül való tárgyalás” elvét. Az Alkotmány 57. §-a a jogorvoslat kapcsán mondja ki, hogy a jogvitákat ésszerű időn belül kell elbírálni, míg az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. Cikke 1. pontjának első mondata szerint „mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata kiemelt jelentőséget tulajdonít a jogviták ésszerű időn belül történő elbírálásának.

A Bíróság ítélezési gyakorlatának fontos sajátossága, hogy nem az adott ország igazságszolgáltatását az adott időszakban jellemző átlagos pertartamot, hanem a panaszos konkrét ügyének időigényét veszik figyelembe, ezen belül is vizsgálva a per egyes szakaszainak, eljárási fázisainak időtartamát, illetőleg azt, hogy a bíróság mindent megtett-e annak érdekében, hogy az eljárás folyamatosságát biztosítsa és a jogvita elbírálására minél előbb sor kerüljön.

Ugyanakkor a Be. 190. §-a (1) bekezdésének i) pontja hibás, mert a két éves határidő eltelte esetére a nyomozás automatikus megszüntetését írja elő, függetlenül attól, hogy a két éves nyomozás során milyen bizonyítékokat sikerült összegyűjteni.

A (2006. évi LI.) törvény ezért a Be. 190. §-a (1) bekezdése i) pontjában írt rendelkezés elhagyása mellett a Be. 190. §-át egy új (3) bekezdéssel egészíti ki, amely azt írja elő, miszerint ha a meghatározott személy gyanúsítottkénti kihallgatástól számított két év eltelt, az ügyész a rendelkezésre álló adatok alapján dönt arról, hogy a nyomozást meg kell-e szüntetni, vagy a nyomozás iratait a gyanúsítottal ismertetni lehet, és ezt követően vádemelésnek, a vádemelés elhalasztásának, vagy az ügy közvetítői eljárásra utalásának van-e alapja.

Be. 207. § (1)

„A vádirat benyújtása előtt a bíróság feladatait első fokon a megyei bíróság elnöke által kijelölt bíró (nyomozási bíró) látja el.”

Kommentár:

„A nyomozati (vádirat benyújtása előtti) szakaszban a nyomozáshoz kapcsolódó bizonyos tevékenységeket első fokon a nyomozó hatóságtól és az ügyészségtől független, az egységes bírói szervezet részét képező bíró, a nyomozási bíró látja el.”

263. § (1)

„A tanács elnöke az ügy iratainak a bírósághoz érkezését követően tizenöt napon, nagy terjedelmű ügyben harminc napon belül megvizsgálja, hogy van-e helye a 264-271. §-ban foglalt rendelkezések alkalmazásának.”

A Be. miniszteri indoklásából:

Az iratok kezelése (71/A. §)

Be. 71/A. §-ához:

„Az iratoknak a törvényben meghatározott kezeléséhez garanciális érdekek fűződnek. Az iratok – melyek főként vallomások rögzítő jegyzőkönyvek, jelentések, beadványok és az ügyekben eljáró hatóságok határozatai – ugyanis részben a bizonyítékok rögzítését tartalmazzák; másrészt

- az iratokból állapítható meg az is, hogy az ügyben eljáró személyek és hatóságok betartották-e az eljárási szabályokat,

- az arra jogosultak a beadványaikat a törvényes határidőn belül terjesztették-e elő;”

Intézkedés az iratok ismertetése után (216. §)

Be. 216. §-ához:

„Ha további nyomozási cselekmények végzésére nincs szükség, és a nyomozást nem kell felfüggeszteni vagy megszüntetni, az ügyész: - vádat emel [Be. 217. § (1)];”

„Lényeges szabály a vádemelés határidejére vonatkozóan az (1) és (2) bekezdésekben írt rendelkezés, ugyanis nem lehet hosszú időn át bizonytalanságban hagyni az ügyben érintett személyeket (gyanúsított, sértett, magánfél stb.), hogy mi lesz a sorsa az elvégzett nyomozásnak.”

A vádirat közlése (263. §)

Be. 263. §-ához:

„A nyomozás befejezésével a büntetőeljárás egy szakasza lezárul és a vádemeléssel egy új szakaszba, a bírói szakba kerül, ahol az első feladat annak megvizsgálása, hogy az eljárás folytatásának feltételei adóttak-e vagy sem. E feladatot látja el a tanács elnöke, aki az ügynek a bírósághoz érkezésétől számított hatvan napon belül a törvényben előírt szempontok szerint köteles az ügyet megvizsgálni mégpedig a tekintetben, hogy helye van-e a Be. 264-271. §-ban foglalt rendelkezések alkalmazásának, vagyis az ügy áttételének, egyesítésnek vagy elkülönítésnek, az eljárás felfüggesztésének, az eljárás megszüntetésének, bizonyos eljárási cselekmények elvégzésének, kényszerintézkedésekről való határozatnak, a vádtól eltérő minősítés megállapításának, illetve öttagú tanács elé utalásának.”

A büntetőeljárásról szóló törvény 2006. 06- 16-án hatályos rendelkezéseinek további bizonyítékai arra, hogy a nyomozás kétéves határidejének vádemelés nélkül történt lejáratát egyben az egész eljárás megszűnését is jelenti.

Be. 136.§ (2) bekezdés

A előzetes letartóztatásról:

„Az előzetes letartóztatás megszűnik, ha a tartama meghosszabbítás vagy fenntartás nélkül lejárt, az eljárást jogerősen befejezték, a nyomozást megszüntették, annak határideje – ideértve a 176. § (2) bekezdésének második mondatában szabályozott esetet is – meghosszabbítás nélkül lejárt, a vádemelést elhalasztották, illetőleg azt meg kell szüntetni, ha az elrendelésének oka megszűnt.”

Analógia:

Be. 131.§ (3) bekezdés:

„Ha az előzetes letartóztatás tartama a három évet eléri, az előzetes letartóztatás megszűnik, kivéve az ügydöntő határozat kihirdetése után elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás esetét, továbbá, ha az ügyben hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás van folyamatban.”

A törvény kategorikusan kimondja, hogy amennyiben az előzetes letartóztatás tartama a három évet eléri, az előzetes letartóztatás megszűnik. A törvény a fenti szabály alól három kivételt tesz, mégpedig amennyiben az előzetes letartóztatást a bíróság az ügydöntő határozat kihirdetése után rendelte el, vagy tartotta fenn, ha az ügyben harmadfokú eljárás van folyamatban, illetve, ha az ügyben hatályon kívül helyezés folytán új eljárás van folyamatban.

Kommentár:

„A Be. 136. § (2) bekezdése kategorikus rendelkezést tartalmaz az előzetes letartóztatás megszűnésére. A törvény megfogalmazása szerint az előzetes letartóztatás nyomban megszűnik, ha annak tartama meghosszabbítás, vagy fenntartás nélkül lejárt.”

„Előzetes letartóztatást megszüntető okként fogalmazza meg a törvény mindazon eseteket, amikor az eljárást jogerősen befejezték, a nyomozást megszüntették, a vádemelést elhalasztották (Be. 222. §) a nyomozás határidejének lejárt.”

„A Be. 176. § (2) bekezdésének második mondata ugyancsak kategorikus rendelkezést tartalmaz, amikor a nyomozás legvégső határidejét meghatározza.

Ennek értelmében, ha a nyomozás meghatározott személy ellen folyik, a meghosszabbítás legfeljebb a gyanúsítottak a 179. § (1) bekezdése szerinti kihallgatástól számított két évig terjedhet.”

Be. 136.§ (8) bekezdés

A lakhelyelhagyási tilalomról:

„A lakhelyelhagyási tilalom megszűnik, ha a tartama – annak meghosszabbítása nélkül – lejárt, a nyomozást megszüntették, annak határideje – ideértve a 176. § (2) bekezdésének második mondatában szabályozott esetet is – meghosszabbítás nélkül lejárt, a vádemelést elhalasztották, az eljárást jogerősen befejezték, illetőleg azt meg kell szüntetni, ha az elrendelésének oka megszűnt.”

Be. 138.§ (2) bekezdés

A házi őrizetről:

„Házi őrizet elrendelése esetén e kényszerintézkedés elrendelésére, tartamára, illetőleg fenntartására, valamint megszüntetésére az előzetes letartóztatás elrendelésére, meghosszabbítására, illetőleg fenntartására, valamint megszüntetésére vonatkozó rendelkezéseket [131. §, 132. § (1) és (2) bek., 136. § (2) és (3) bek.] kell alkalmazni.”

A házi őrizet tehát – ahogyan az előzetes letartóztatás – a nyomozás 2 éves határidejének lejártával automatikusan megszűnik!

Be. 159.§ (1) bekezdés

A zár alá vételről:

„A zár alá vétel a zár alá vett vagyontárgyak és vagyoni jogok feletti rendelkezési jogot függeszti fel. Zár alá vételt a bíróság rendel el.

(4) A zár alá vételt fel kell oldani, ha

a) az elrendelésének oka megszűnt, ha a nyomozást megszüntették, illetőleg annak határideje – ide értve a 176. § (2) bek. második mondatában szabályozott esetet is – lejárt,

kivéve, ha a zár alá vett vagyontárgyat, illetőleg vagyoni jogok feletti rendelkezési jogot magának követelő személy a követelése érdekében hatvan napon belül polgári eljárást indított”

Kommentár:

„A kényszerintézkedések vonatkozásában a nyomozás határidejének döntő jelentősége van.

A zár alá vétel esetében is érvényesül az a szabály, hogy a nyomozás határidejének meghosszabbítás nélküli lejárata – ide értve a 176. § (2) bekezdésében megjelölt két éves időkorlátot is – ugyancsak megszüntetési ok.”

23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 109. § (1)

„A nyomozó szerv vezetője a nyomozás határidejének lejárta előtt olyan időpontban köteles a nyomozás teljesítését ellenőrizni, hogy elegendő időtartam álljon rendelkezésre a még szükséges nyomozási cselekmények elvégzésére.

109.§ (2) Ha a nyomozás határidejének meghosszabbítása indokolt, a nyomozó szervnek olyan időpontban kell előterjesztést tennie a határidő meghosszabbítására, hogy az előterjesztés a nyomozásról rendelkező ügyészhez a nyomozás határidejének lejárta előtt legalább tíz – ha a hosszabbításra felettes ügyész jogosult, tizenöt – nappal megérkezzen.”

11/2003. LÜ utasítás 70.§ (6)

„Amennyiben a terhelt előzetes letartóztatásban, vagy házi őrizetben van, avagy ideiglenes kényszergyógykezelés alatt áll, a vádiratot olyan időpontban kell benyújtani, hogy azok határidejének lejártáig, illetve indokoltsága felülvizsgálatának esedékessé válásáig a bíróság a Be. 263. §-ának (1) bekezdésében és 272. §-ának (1) bekezdésében megjelölt határidőket figyelembe véve az előkészítő ülést megtarthassa.

Amennyiben ez a határidő csak az előbb megjelölt kényszerintézkedések határidejének meghosszabbításával, illetve indokoltságuk felülvizsgálatával biztosítható, erre az ügyész az iratok hozzáérkezése után indítványt tesz, így kell eljárni akkor is, ha a Be. 137. §-ának (6) bekezdésében írt okból a lakhelyelhagyási tilalom fenntartásának szükségét kell megvizsgálni.”

Legfőbb Ügyészség Ig.770/2003. LÜ.sz. emlékeztető

a Be. 176.§-hoz:

„262. A nyomozás határidejébe nem számít be a nyomozás felfüggesztésének időtartama, a vádemelés szakában az ügyész számára biztosított ügyfeldolgozási idő...”

Az emlékeztető a vádemeléssel kapcsolatosan téves, ellentétes a Be. vonatkozó rendelkezéseivel, amelyek szerint az eljárás nyomozási szakasza – amennyiben bármely okból nem szüntették meg – a vádemeléssel zárul.

III.

A Fővárosi Bíróság és a Fővárosi Ítéltábla hamis, obstrukciós célzatú álláspontja:

Fővárosi Bíróság

18.B.703/2006/38 (2006. 10. 26-án kelt) végzésben:

„A bíróság megállapította, hogy a vádlottakkal szemben meghatározott személy elleni nyomozás 2004. június 16. napján kezdődött, ekkor történt [REDACTED] rendű vádlottal szemben a gyanúsítás közlése.

A nyomozó hatóság

- a nyomozás befejezését a 2006. május hónap 18. napján kelt levelében közölte,
- az iratok ismertetése 2006. május hónapban megtörtént,
- az iratokat a rendőrség vádemelési javaslattal 2006. június hónap 6. napján küldte meg a Fővárosi Főügyészségnek.

A nyomozás tehát a Be. 176.§ (2) bekezdésben foglalt határidőn belül fejeződött be, a vádlotti hivatkozás tehát alaptalan.

A bíróság erre figyelemmel a zár alá vétel feloldásra irányuló kérelmeket elutasította.”

A Fővárosi Bíróság 26.B.7/2011/119-I. számú végzése:

14. oldal:

„jelen ügyben ezért megállapítható, hogy [REDACTED] I. r. vádlott első gyanúsítottként történő kihallgatásának (2004. június 16.) időpontjától számított két éven belül a nyomozás lezárult” (?)

„Ezzel a büntetőeljárás nyomozati szakasza lezárult anélkül, hogy a nyomozás határideje meghaladta volna a Be. 176.§ (2) bekezdésben írt kétéves időtartamot.”

„ A büntetőeljárás törvény Önálló fejezetben (X. fejezet) szabályozza a nyomozás befejezése utáni ügyészi feladatokat, amiből az következik, hogy a büntetőeljárás nyomozási és vádemelési szakasza elkülönül egymástól. ... A vádemelés ebből következően tehát nem része a büntetőeljárás nyomozati szakaszának, hanem attól elkülönül, ahogy arra a BH2004/10/402 sz. jogeset is rámutatott.”

„... 5.Bkf.10.128/2007/4 sz. végzésének indokolásában rámutatott (3. oldal) a nyomozás kétéves határidejének túllépésére a Legfőbb Ügyészség 263. számú emlékeztetőjében kifejtettek értelmében sem került sor. Ugyanis a nyomozás akkor befejezett, ha az ügyész az általa nyomozott ügyben a nyomozást megszüntette, a nyomozó hatóság a nyomozás megszüntetéséről határozatot hozott, az ügyész a Be. 193.§ (1) bekezdése szerinti cselekményt maga elvégezte, illetőleg, ha a nyomozó hatóságtól a be.193.§ (5) bekezdése szerint megküldött iratok az ügyészhez megérkeztek.”

A bíróság érvelése:

„Figyelemmel arra, hogy a nyomozás iratai a Fővárosi Főügyészséghez 2006. június 6. napján megérkeztek, ebből következően a nyomozás – a megindítástól számított két éven belül – ezen időpontban befejeződött.”

„Csak a teljesség kedvéért a bíróság megjegyzi, hogy a vádlott által hivatkozott Be. 190.§ (1) bekezdés i) pontját a 2009. évi törvény 59.§ (6) bekezdése 2009. augusztus 13. napjával hatályon kívül helyezte.”

A Fővárosi Ítéltábla Bnyf/704/2004. sz. eseti döntése (BH.2004.402):

„Mivel a nyomozás... további nyomozati cselekmények elvégzésének hiányában – 2004. március 30. napján – befejeződött. Ezzel a büntető eljárás nyomozati szakasza lezárult anélkül, hogy a nyomozás határideje elérte volna a Be. 176. § (2) bek-ben írt kétéves intervallumot. Az eljárás az ügyészség előtt folytatódik... a szükséges intézkedések megtétele végett. A vádemelés nem része a büntető eljárás nyomozati szakaszának, attól a Be. rendszerében a X. fejezetben elkülönülten nyert szabályozást. Ezen indok és fentiekben kifejtett jogértelmezéssel áll összhangban, ezért a meghatalmazott védővel a Be. 176.§ (2) bek-re történő hivatkozása nem alapos.”